

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-01-47
Дата:	26 / 05 / 2026 г.

ДО

Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организация на дейността на Народното събрание, внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг заедно с мотиви и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията - приложение към ПОДНС.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Константин Проданов
Овеса Кочмезбашева
Здравко Марков
Надяна Кочма-Стойков
Стефан Бербер
Жанмилър Зябелков
Звонко Кочев
Витко Вончев

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг

(обн., ДВ, бр. 93 от 2002 г.; изм., бр. 34 от 2005 г., бр. 52 от 2007 г., бр. 23 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 99 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 43 и 98 от 2016 г., бр. 91 от 2017 г., бр. 20 от 2018 г., бр. 86 от 2018 г., бр. 51 от 2022 г. и бр. 70 от 2024 г.)

§ 1. Създава се чл. 6а:

„Чл. 6а. (1) В съответствие с чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност за всички държавни ценни книжа, емитирани след датата на въвеждане на еврото в Република България, с първоначален срок на падеж над една година, се прилагат едни и същи стандартизирани клаузи за колективно действие, одобрени от Икономическия и финансов комитет на Европейския съюз, в действащите им редакции. Клаузите за колективно действие дават възможност договорните условия на емитираните държавни ценни книжа да се променят по предложение на министъра на финансите, въз основа на решение на Министерския съвет. Клаузите за колективно действие са задължителна част от условията, при които се емитират държавните ценни книжа по изречение първо.

(2) При вземане на решение за промяна на договорните условия съгласно ал. 1, номиналната стойност на държавните ценни книжа, притежавани от бюджетни организации от подсектор „Централно управление“, от публични предприятия по смисъла на Закона за публичните предприятия или от други юридически лица, върху които държавата има доминиращо влияние, не се отчита при изчисляване на необходимите кворуми и мнозинства.

(3) Въз основа на решение на Министерския съвет министърът на финансите може да назначи лице, което да представлява държавата при провеждане на събрания и изготвяне на писмени резолюции при вземане на решения на притежателите на държавни ценни книжа.

(4) Министерският съвет взема решение за назначаване на агент по изчисляване на изискването за съвкупната номинална стойност на държавните ценни книжа в обращение при промяна на първоначално договорените условия на държавните ценни книжа.

(5) Информация относно действащите клаузи за колективно действие по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите. Всички покани, известия и друга информация във връзка с прилагането на клаузите за колективно действие се публикуват на интернет страницата на Министерството на финансите, на интернет страницата на Българската народна банка - за държавните ценни книжа, чиято регистрация се извършва от Българската народна банка, на интернет страницата на съответния централен депозитар на ценни книжа - за държавните ценни книжа, емитирани по различно от българското законодателство, и в „Държавен вестник“.

§ 2. Създава се чл. 16а:

„Чл. 16а. (1) Първични дилъри на държавни ценни книжа, емитирани съгласно наредбата по чл. 36, ал. 1 могат да бъдат лицензирани кредитни институции и инвестиционни посредници, които отговарят на изискванията по ал. 2, сключили са договор за първично

дилърство с Министерството на финансите и които имат правото да участват директно на първичния пазар на държавни ценни книжа.

(2) Кандидатите за първични дилъри на държавни ценни книжа трябва да отговарят и на следните изисквания:

1. да участват регулярно на първичния пазар на държавни ценни книжа, като придобиват държавни ценни книжа в размер, определен в наредбата по ал. 9;

2. да съдействат за развитието на ликвидността и прозрачността на вторичния пазар на държавни ценни книжа, включително за активното им търсене и предлагане, с пазарен дял, определен в наредбата по ал. 9.

(3) Освен да изпълняват изискванията по ал. 2, при осъществяване на дейността си първичните дилъри на държавни ценни книжа са длъжни да:

1. поддържат твърди котировки на място за търговия по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

2. предоставят достъпни услуги за търговия с държавни ценни книжа на първичен и вторичен пазар на своите клиенти по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

3. предоставят регулярно и при поискване информация за държавните ценни книжа по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

4. участват в консултации с Министерството на финансите по отношение на развитието на пазара на държавни ценни книжа и предоставят при поискване данни и информация по ред и начин, определени в наредбата по ал. 9;

5. спазват другите относими към дейността изисквания на наредбите по чл. 36.

(4) Договорите за първично дилърство се сключват за срок от една година и съдържат най-малко основните права и задължения на първичния дилър, условията, при които договарът може да бъде предсрочно прекратен, както и други съществени условия, уреждащи отношенията между първичните дилъри и емитента на държавни ценни книжа.

(5) Списъкът на първични дилъри на държавни ценни книжа се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите.

(6) Първичните дилъри могат да бъдат допуснати до участие в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 по ред и условия, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(7) Първичните дилъри на държавни ценни книжа, които не са участници в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2, трябва да бъдат участници в други системи на централни депозитари на ценни книжа, при условията на чл. 35, ал. 5 и наредбата по чл. 36, ал. 1.

(8) Министърът на финансите може да прекрати предсрочно договора по ал. 4, ако първичният дилър престане да отговаря на някое от изискванията по ал. 2 или 3 или наруши други задължения, произтичащи от договора за първично дилърство.

(9) Министърът на финансите издава наредба, с която определя реда и начина за наблюдение и оценяване на изпълнението на изискванията по ал. 2 и 3, реда, формата, критериите и сроковете за тяхното отчитане и реда за сключване на договори за първично дилърство.

(10) В случай на преобразуване на първичен дилър на държавни ценни книжа правопреемникът придобива статут на първичен дилър на държавни ценни книжа, след съгласие на министъра на финансите по ред, определен в наредбата по ал. 9.

.§ 3. Създава се чл. 16б:

„Чл. 16б. (1) Министърът на финансите може да емитира държавни ценни книжа, предназначени за инвеститори - физически лица.

(2) Инвеститорите - физически лица, не дължат такси и комисионни за първично придобиване на държавните ценни книжа по ал. 1. Таксите и комисионните са за сметка на държавния бюджет.

(3) На първичния пазар държавните ценни книжа по ал. 1 могат да се придобиват по реда и условията на процедура за продажба организирана от Българската народна банка, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(4) Дистрибутори на държавни ценни книжа по ал. 1 могат да бъдат лицата по чл. 16а, както и други лицензирани кредитни институции и инвестиционни посредници, които отговарят на изискванията по ал. 5 и са сключили договор с Министерството на финансите.

(5) Дистрибуторите на държавни ценни книжа по ал. 1 трябва да отговарят и на следните изисквания:

1. да предоставят услуги за търговия с държавни ценни книжа по ал. 1, на първичен и вторичен пазар, за своите клиенти по ред и начин, определени в наредбата по чл. 36, ал. 2 и при условията на равнопоставен недискриминационен достъп;

2. да предоставят регулярно и при поискване информация на Министерството на финансите за държавните ценни книжа по ал. 1 по ред и начин, определени в наредбата по ал. 36, ал. 2;

3. да спазват другите относими към тяхната дейност изисквания, определени в наредбите по чл. 36.

(6) Дистрибуторите на държавни ценни книжа по ал. 1 могат да бъдат допуснати до участие в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 по ред и условия, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(7) Дистрибуторите на държавни ценни книжа по ал. 1, които не са участници в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2, следва да бъдат участници в други системи на централни депозитари на ценни книжа, при условията на чл. 35, ал. 5 и наредбата по чл. 36, ал. 1.

(8) Министърът на финансите сключва договори с дистрибуторите на държавни ценни книжа по ал. 1 при пазарни условия и цени на услугите, определени в наредбата по чл. 36, ал. 2.

(9) Списъкът на дистрибуторите на държавни ценни книжа по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите и на Българската народна банка.

(10) Министърът на финансите може да прекрати предсрочно договора по ал. 8, ако дистрибутор на държавни ценни по ал. 1 престане да отговаря на някое от изискванията по ал. 5 или наруши други задължения, произтичащи от договора и/или наредбите по чл. 36.

(11) Условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавните ценни книжа по ал. 1, се уреждат с наредбата по чл. 36, ал. 1.

(12) В случай на преобразуване на дистрибутор на държавни ценни книжа по ал. 1, правопреемникът придобива статут на дистрибутор на държавни ценни книжа по ал. 1, след съгласие на министъра на финансите по ред, определен в наредбата по чл. 36, ал. 2.

(13) На първичния пазар държавни ценни книжа по ал. 1 могат да се придобиват и по други начини, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(14) Министерството на финансите може да обезпечи дейностите по ал. 13 посредством създаването и поддържането на информационна система за продажба на държавни ценни книжа за инвеститори - физически лица. Техническите изисквания към информационната система се определят с наредба на министъра на финансите и министъра на иновациите и дигиталната трансформация

(15) Държавните ценни книжа по ал. 1 се емитират в рамките на дълговото ограничение по чл. 37, ал. 1, т. 1, буква „а“ от Закона за публичните финанси, определено със закона за държавния бюджет за съответната година.“

§ 4. Член 35 се изменя така:

„Чл. 35. (1) За изпълнение на агентските си функции Българската народна банка:

1. изгражда и организира система за провеждане на аукциони и подписки за продажба на държавни ценни книжа, участниците в която могат да бъдат първични дилъри на държавни

ценни книжа, определени от министъра на финансите за едногодишен период по реда на чл. 16а, ал. 1;

2. изгражда и организира система за регистрация и сетълмент на държавни ценни книжа, която се състои от:

а) електронна система за регистриране и обслужване на търговията с държавни ценни книжа;

б) система за сетълмент на държавни ценни книжа, в която участват трима или повече участника въз основа на сключено с Българската народна банка споразумение с общи правила, гарантиращи изпълнението на задълженията, свързани с участието в системата;

3. предоставя информация на Министерството на финансите за финансовото състояние на първичните дилъри на държавни ценни книжа;

4. изпълнява други съвместно договорени дейности с Министерството на финансите.

5. съвместно с Министерството на финансите може да извършва подбор на дистрибутори на държавни ценни книжа по чл. 16б, ал. 1, както и да предприема мерки за въздействие спрямо тях при нарушения – при ред и условия определени в наредбата по чл. 36, ал. 2.

(2) Българската народна банка води индивидуални сметки, отчитащи притежаваните от всеки участник в системата по ал. 1, т. 2, буква „б“ държавни ценни книжа, както и общи сметки за притежаваните от техни клиенти държавни ценни книжа.

(3) Българската народна банка издава по искане на участниците извлечение от сметките по ал. 2, което отразява размера и движението на притежаваните от тях и общо от техни клиенти държавни ценни книжа.

(4) Участниците в системата по ал. 1, т. 2 водят системи за регистрация на държавни ценни книжа, притежавани от техни клиенти, както и индивидуални сметки, отчитащи притежаваните държавни ценни книжа от тези клиенти.

(5) Участниците в системата по ал. 1, т. 2 могат да прехвърлят и държат притежаваните от тях и от техни клиенти ДЦК в централни депозитари на ценни книжа, при условията на директно участие на съответния депозитар на ценни книжа, по реда и начина, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1.

(6) В случаите по ал. 5, от момента на регистрирането на притежаваните от участниците в системата по ал. 1, т. 2 и от техни клиенти държавни ценни книжа по сметки в централен депозитар на ценни книжа, за всички сделки и операции с тях се прилага законодателството, приложимо спрямо съответната сметка на съответния централен депозитар на ценни книжа.

(7) Условията и редът за участие в системата по ал. 1, т. 2 и за воденето на сметки за притежавани държавни ценни книжа се определят с наредбата по чл. 36, ал. 1.

(8) Участниците в системите по ал. 1, т. 1 и 2 незабавно уведомяват министъра на финансите и Българската народна банка за започнато срещу тях производство от компетентен орган във връзка с дейността им, в т.ч. за всяка мярка или решение, взети в резултат на такова производство.“

§ 5. В чл. 36, ал. 3 думите „чл. 35 ал. 3“ се заменят с „чл. 35, ал. 4“.

§ 6. В чл. 40в се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 20 000 лв.“ се заменят с „от 2 500 евро до 10 000 евро“ и думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 20 000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 20 000 евро“ и думите „от 20 000 до 80 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 40 000 евро“.

§ 7. В чл. 40г се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 50 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 25 000 евро“ и думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5 000 до 50 000 евро“.

2. В ал. 2 от думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 50 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

§ 8. В чл. 40д се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 думите „от 5000 до 20 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 10 000 евро“ и думите „от 10 000 до 40 000 лв.“ се заменят с „от 5 000 до 20 000 евро“;

б) в т. 2 думите „от 10 000 до 100 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 50 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 50 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 25 000 евро“ и думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“.

3. В ал. 3 думите „от 20 000 до 200 000 лв.“ се заменят с „от 10 000 до 100 000 евро“ и думите „от 40 000 до 400 000 лв.“ се заменят с „от 20 000 до 200 000 евро“.

§ 9. В чл. 41 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5 000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 5000 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 15 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 7500 евро“ и думите „от 1000 до 3000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1500 евро“.

§ 10. В чл. 42 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 1000 до 5000 лв.“ се заменят с „от 500 до 2500 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 2000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 1000 до 5000 евро“ и думите „от 1000 до 2000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1000 евро“.

§ 11. В чл. 43 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от 5000 до 10 000 лв.“ се заменят с „от 2500 до 5000 евро“ и думите „от 500 до 2000 лв.“ се заменят с „от 250 до 1000 евро“.

2. В ал. 2 думите „от 10 000 до 15 000 лв.“ се заменят с „от 5000 до 7500 евро“ и думите „от 1000 до 3000 лв.“ се заменят с „от 500 до 1500 евро“.

§ 12. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 7:

а) в буква „б“ абривиатурата „ДЦК“ се заменя с думите „държавни ценни книжа“;

б) в буква „г“ думите „съгласно Закона за публичните финанси“ се заличават;

в) създава се буква „е“:

„е) дейности, свързани с прилагане на клаузите за колективно действие, в т.ч. избора и назначаването на лице, което да представлява държавата при провеждане на събрания и изготвяне на писмени резолюции при вземане на решения на притежателите на държавни ценни книжа, както и избора и назначаването на агент по изчисляване на изискването за съвкупната номинална стойност на държавните ценни книжа в обращение.“.

2. Създават се т. 8 - 18:

„8. „Държавни ценни книжа“ са всички дългови ценни книжа, емитирани от министъра на финансите от името и за сметка на държавата.

9. „Първичен пазар“ е пазар, на който държавни ценни книжа се емитират и придобиват от инвеститори за първи път.

10. „Вторичен пазар“ е пазар, на който държавни ценни книжа се търгуват от инвеститорите след първоначалното им емитиране.

11. „Бюджетна организация“ е понятие по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

12. „Доминиращо влияние“ е понятие по смисъла на § 1, т. 2 от допълнителната разпоредба на Закона за публичните предприятия.

13. Подсектор „Централно управление“ е понятие по смисъла на § 1, т. 26 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

14. „Централен депозитар на ценни книжа“ е понятие по смисъла на чл. 2, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ, L 257 от 28 август 2014 г.).“

15. „Място за търговия“ е понятие по смисъла на § 1, ал. 1, т. 18 от допълнителните разпоредби на Закона за пазарите на финансови инструменти.

16. „Кредитни институции“ е понятие по смисъла на член 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176 от 27 юни 2013 г.).

17. „Инвестиционни посредници“ са лица:

а) получили лиценз при условията и по реда на Закона за пазарите на финансови инструменти;

б) от друга държава членка, получили лиценз за предоставяне на инвестиционни услуги и за извършване на инвестиционни дейности съгласно националното си законодателство, въвеждащо Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ, L 173/349 от 12 юни 2014 г.).

18. „Равнопоставен недискриминационен достъп“ означава отсъствие на необосновани ограничения или преференциално третиране, като на инвеститорите - физически лица, се осигурява еднакъв опосредстван достъп до платежната и сетълмент инфраструктура, обслужваща пазара на държавни ценни книжа в Република България, както и до информацията и процедурите, свързани с придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавните ценни книжа, емитирани по реда на чл. 16б, ал. 1.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 13. Лицата, включени в утвърдения от министъра на финансите списък на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 1 януари 2026 г. - 31 декември 2026 г., продължават да упражняват дейност за срока, за който са избрани.

§ 14. Изборът на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 1 януари 2027 г. - 31 декември 2027 г. се извършва по досегашния ред.

§ 15. Първото определяне на първични дилъри на държавни ценни книжа, съгласно изискванията на чл. 16а от закона се извършва за 2028 г.

§ 16. (1) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на финансите издава наредбата по чл. 16а, ал. 9 от закона.

(2) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на финансите и Българската народна банка привеждат в съответствие със закона наредбите по чл. 36, ал. 1 и ал. 2 от закона.

(3) В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон Българската народна банка привежда в съответствие със закона наредбата по чл. 36, ал. 3 от закона.

§ 17. В Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 114 от 1999 г.; изм., бр. 63 и 92 от 2000 г., бр. 28, 61, 93 и 101 от 2002 г., бр. 8, 31, 67 и 71 от 2003 г., бр. 37 от 2004 г., бр. 19, 31, 39, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 33, 34, 59, 63, 80, 84, 86 и 105 от 2006 г., бр. 25, 52, 53 и 109 от 2007 г., бр. 67 и 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 42 и 93 от 2009 г., бр. 43 и 101 от 2010 г., бр. 57 и 77 от 2011 г., бр. 21 от 2012 г., бр. 34, 61, 62, 95 и 102 от 2015 г., бр. 33, 42, 62 и 76 от 2016 г., бр. 62, 91 и 95 от 2017 г., бр. 7, 15, 20, 24 и 77 от 2018 г., бр. 17, 83, 94 и 102 от 2019 г., бр. 26, 28 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 16, 25 и 51 от 2022 г., бр. 8, 65 и 84 от 2023 г., бр. 70 и 72 от 2024 г., бр. 54, 67 и 99 от 2025 г., бр. 16 и 25 от 2026 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 1, ал. 3 думите „регулирането на пазара на държавни ценни книжа и контрола върху сделките с тях“ се заличават.

2. В чл. 2, ал. 1 думите „поддепозитар на държавни ценни книжа“ се заменят с „участниците в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг“.

§ 18. В Закона за особените залози (обн., ДВ, бр. 100 от 1996 г.; изм. и доп., бр. 86 от 1997 г., бр. 42 от 1999 г., бр. 19 и 58 от 2003 г., бр. 34 и 43 от 2005 г., бр. 30, 34 и 80 от 2006 г., бр. 53, 59 и 108 от 2007 г., бр. 100 от 2008 г., бр. 24 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 38 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 107 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 50 от 2016 г., бр. 105 от 2016 г., бр. 62 от 2017 г., бр. 65 от 2018 г., бр. 83 и 102 от 2019 г., бр. 8 от 2022 г., бр. 64 и 66 от 2023 г. и бр. 41 от 2024 г.) в чл. 18, ал. 4, думите „регистъра по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг или по съответните регистри по чл. 35, ал. 5 от същия закон“ се заменят със „сметката, водена в системата в чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг или по съответните сметки при участниците, водени в системите по реда на чл. 35, ал. 4 от същия закон“.

§ 19. В Закона за пазарите на финансови инструменти (обн., ДВ, бр. 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 24 и 98 от 2018 г., бр. 17, 83, 94 и 102 от 2019 г., бр. 26, 28 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 16, 25 и 51 от 2022 г., бр. 8, 65, 66, 84 и 85 от 2023 г., бр. 70 и 79 от 2024 г., бр. 49, 54 и 99 от 2025 г., бр. 16 и 25 от 2026 г.) чл. 227а, ал. 6 се изменя така:

„(6) Организирането и функционирането на системата за регистрацията и сетълмент на държавни ценни книжа в Българската народна банка се уреждат със Закона за държавния дълг.“

§ 20. (1) Параграф 1 и § 10, т. 2 относно § 1, т. 11, 12 и 13 от допълнителните разпоредби на закона влизат в сила от датата на влизане в сила за Република България на Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност.

(2) Параграф 2 относно чл. 16а, ал. 7 и параграф 3 относно чл. 16б, ал. 7 влизат в сила 18 месеца след обнародването на закона в „Държавен вестник“.

(3) Параграфи 5 - 10 влизат в сила от деня на обнародването на закона в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ: *Константин Продев*

Света Ковачева

Здравко Марков

Стефан Бенчев

Христо Иванов

Зоран Попов

Виктор Вазков

Надежда Ковачева - Социал

МОТИВИ

към законопроект за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг

I. Причини, които налагат разработването на законопроекта

Законопроектът се предлага във връзка с присъединяването на Република България (РБ) към еврозоната и насърчаване на по-нататъшната интеграция на пазара на държавни ценни книжа (ДЦК), включително обслужващата го финансова и пазарна инфраструктура, към единния вътрешен капиталов пазар. С проекта на акт се цели постигането на устойчив и дългосрочно-балансиран модел за развитие на инфраструктурата като цяло, обслужваща пазара на ДЦК в РБ, чрез съчетаване на необходимостта от пълноценно използване на съществуващия институционален и технологичен капацитет, с визия за последователното му бъдещо надграждане, в съответствие с динамиката на европейските и международните финансови пазари. Проектът е насочен към утвърждаване на подход, основан на приемственост, стабилност и предвидимост, при който натрупаният потенциал на настоящата инфраструктура, се разглежда като стратегически ресурс за гарантиране на ефективното функциониране и сигурността на пазара на суверенен дълг. Същевременно, се създават необходимите предпоставки за бъдеща модернизация, технологична оптимизация и интеграция на нови механизми и инструменти, съобразени с етапа на развитието на капиталовите пазари, дигитализацията на финансовите услуги и нарастващите изисквания към пазарната устойчивост и прозрачност. В този смисъл, с проекта на акт се търси (i) оптимален баланс между съхраняването и развитието на вече изградената финансова и пазарна инфраструктура, (ii) ефективното използване на нейния капацитет и (iii) реализирането на дългосрочна стратегическа визия за нейното надграждане така, че да бъдат обезпечени както текущите потребности на пазара на ДЦК, така и неговото бъдещо институционално и технологично поетапно усъвършенстване.

С предложения законопроект за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг (ЗИД на ЗДД) се предвиждат промени, наложени от следните процеси и фактори:

I.1. Изпълнение на задължението за въвеждане в българското законодателство на клаузите за колективно действие

Съгласно разпоредбата на чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност (ЕМС), след ратифицирането от Народното събрание и влизането в сила за РБ на Договора за създаване на ЕМС, в българското законодателство следва да се въведат и клаузите за колективно действие/collective action clauses (CACs), които ще се прилагат за всички държавни ценни книжа (ДЦК) с първоначален срок на падеж над една година. Задължението за прилагането на CACs е предвидено и в чл. 39 от Закона за въвеждане на еврото в РБ. След приемането на Решението на Съвета на Европейския съюз (ЕС) от 8 юли 2025 г. за въвеждане на еврото от РБ на 1 януари 2026 г., РБ представлявана от министъра на финансите е поканена за член на ЕМС. Съгласно чл. 44 от Договора за създаване на ЕМС и за присъединяване към споразумението за изменението му, всички държави-членки (ДЧ) на еврозоната следва да станат и членове на ЕМС. РБ също предстои стане страна по Договора за ЕМС, след ратифицирането му на 20 май т.г. от Народното събрание.

Договорът за създаване на ЕМС, задължава ДЧ да въведат за всички новоemitирани ДЦК с оригинален матуритет от над 1 година, стандартизирани CACs при реструктуриране на държавен дълг. Текстът на CACs е изготвен от Икономическия и финансов комитет на ЕС, като моделът от 2013 г. (*euro area model dual-limb CACs*), предвижда двустепенен механизъм за вземане на решения, т. е. изисква се мнозинство, както при гласуване по всички облигации,

така и при гласуване по всяка отделна емисия облигации. През 2019 г., Еврогрупата одобрява редакция на клаузите, съдържаща едностепенен механизъм за вземане на решение (*single-limb CACs*), който позволява агрегирано гласуване по всички емисии (агрегационна клауза). Тази редакция предстои да бъде въведена, след като всички ДЧ ратифицират Договора за изменение на ЕМС и същия влезе в сила.

I.2. Необходимост от законодателно уреждане на определянето, контрола и статута на първичните дилъри на ДЦК

Проекта на ЗИД на ЗДД предвижда въвеждането на правна уредба, на законово ниво, относно определянето, контрола и статута на първичните дилъри (ПД) на ДЦК. Същевременно, настоящата законодателна инициатива е обусловена и от необходимостта да се прецизира режима за участие на лицензирани кредитни институции и инвестиционни посредници на пазара на ДЦК. Като цяло, измененията следва да допринесат за повече правна яснота по отношение провеждането на ежегодната процедура за подбор на ПД на ДЦК, наблюдението върху дейността на вече подобрите ПД на ДЦК, техните задължения и изисквания, залежали в договорите с МФ.

Проектът на ЗИД на ЗДД е основополагаща стъпка към усъвършенстването на правната рамка, уреждаща дейността на ПД на ДЦК.

I.3. Насърчаване достъпа на инвеститори - физически лица, до първичното предлагането на ДЦК

Предлаганите мерки, са в унисон с духа и целите на общностната политика на ЕС, насочена към насърчаване участието на инвеститорите - физически лица на финансовите пазари и разширяване на достъпа до инвестиционни инструменти, с нисък рисков профил, включително инструменти, свързани с управлението на държавния дълг. Същите кореспондират както с нормативната рамка на ниво ЕС, така и с утвърдената добра практика в редица държави членки, по отношение създаването на механизми за активно включване и стимулиране придобиването на ДЦК от инвеститори - физически лица. В този смисъл и въпреки, че и по настоящем не съществуват пречки от нормативен, инфраструктурен и технически характер за придобиване на ДЦК от инвеститори - физически лица както на първичния, така и на вторичния пазар на суверенен дълг, предлаганият подход в условията на дефицит на време, цели да улесни и обезпечи в непосредствен краткосрочен план, по-широкото обществено участие на дребните непрофесионални инвеститори в икономическите и финансови процеси, като едновременно с това съдейства за диверсификация на инвеститорската база и за укрепване устойчивостта на пазара на ДЦК.

Успоредно с постигането на визираните цели от краткосрочен характер, законопроектът предвижда постигането и на такива, обективно ситуирани в един по-дългосрочен период от време, предопределен от потенциална необходимост за надграждане и усъвършенстване на настоящата пазарна инфраструктура в нейната цялост като, но не само - форми на пласмент и дистрибутиране на ДЦК, предназначени за инвеститори – физически лица, техническа обезпеченост на подобни форми, в т.ч. и по линия създаване и поддържане на информационна система за продажба на тези „специфични“ ДЦК. Подобен процес обаче, безспорно предполага, а и най-малкото налага, изготвянето на редица оценки от комплексен характер, целящи да адресират финансовите и технологични аспекти в контекста на ефикасността и ресурсната им обезпеченост.

С предложения проект на акт се цели нормативното обезпечаване на ефективно първично пласиране на ДЦК сред инвеститорите - физически лица, при което достъпът и правилата за записване са съизмерими с профила им и обезпечават всички условия за регулярно, предвидимо и мащабируемо участие. Предлаганите нормативни изменения ще

опосредстват участието инвеститорите - физически лица, на пазара на ДЦК, без да се начисляват такси и комисионни за първично им придобиване, които разходи респ. ще бъдат за сметка на държавния бюджет. Подхода репликира намаляване финансовата тежест за инвеститорите – физически лица, като един от инструментите за стимулиране по-широкото включване и участие на пазара на суверенен дълг. В макроикономически план подобен подход въпреки, че по своята същност представлява ангажиране на публичен ресурс, се очаква да спомогне диверсификацията и укрепването на инвеститорска база, както и да повиши устойчивостта и предвидимостта при управлението на държавния дълг в най-широк смисъл, което от своя страна, предполага последващи позитивни ефекти не само върху дълга, но и върху общата икономическа стабилност.

Предложеният подход е съобразен и със степента на развитие финансовата система в РБ, включително инфраструктурата, обслужваща пазара на ДЦК, като отчита и националните специфики. Предлагащата уредба е в пълно съответствие както с провежданата от суверена политика, свързана с управлението на държавния дълг, така и с утвърдените европейски практики и политики, насочени към насърчаване участието и интегрирането на инвеститорите - физически лица, към единния капиталов пазар на ЕС, включително пазара на ДЦК, в качеството му на най-съществен негов компонент с проекция върху останалите сегменти.

Проектът предполага положително въздействие и върху отношения със социална значимост, доколкото разширява достъпа на инвеститорите - физически лица, до нискорискови и прозрачни инвестиционни инструменти, представляващи безусловно задължение за държавата, при ясни и равнопоставени условия. Създаването на нормативна и инфраструктурна рамка на законово ниво за пласмент на ДЦК, предназначени за инвеститори - физически лица, повишава доверието в публичните институции и суверенните дългови инструменти, като насърчава развитието на финансовата култура на населението и създава предпоставки за по-активното им участие в икономическия живот. В дългосрочен аспект това предполага по-добро управление на личните финанси и засилване на връзката между инвеститорите - физически лица, и фискалната политика, провеждана от държавата.

1.4. Присъединяване на РБ към еврозоната и насърчаване процеса на по-нататъшната интеграция към единния финансов пазар на ЕС

С предложените изменения в проекта на ЗИД на ЗДД отпада понятието „поддепозитар на ДЦК“. Тази промяна е обусловена от необходимостта за внасяне на яснота и систематичност в действащата нормативна рамка, уреждаща правоотношенията, свързани с ДЦК. В действащото законодателство липсва легална дефиниция на „поддепозитар на ДЦК“, което създава правна неяснота и предполага практически затруднения при идентифицирането и регулацията на институциите, които биха могли да изпълняват подобни функции.

Към настоящия момент на законово ниво остава неразрешен въпросът как да бъде определено приложимото право по отношение на ДЦК, държани при посредник, като напр. международен ЦДЦК - дали да се възприеме концепцията за правото по седалището на емитента, дали да се прилага правилото PRIMA (*Place of Relevant Intermediary Approach*), съгласно Конвенция за правото, приложимо към някои права по отношение на ценните книжа, държани при посредник, приета на 13 декември 2002 г., или друго. При присъединяването на международния ЦДЦК - Клиърстрийм Бенкинг С.А. (ICSD) към българската депозитарна инфраструктура на ДЦК през 2013 г., е възприето правилото PRIMA [(чл. 2, ал. 7 от Наредба № 5 от 2007 г. за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа (Наредба № 5 от 2007 г.)). С оглед присъединяването към еврозоната и пълната интеграция в пазарната инфраструктура на ЕС, се очертава необходимост и от законодателно уреждане на правилото PRIMA в проекта на ЗИД на ЗДД.

В действащата редакция на чл. 35, ал. 6 от Закона за държавния дълг се предвижда задължение за поддепозитарите на ДЦК да издават в полза на физически лица поименни хартиени сертификати, удостоверяващи тяхното право на собственост върху ДЦК. Издаването на такива сертификати на хартиен носител създава значителни пречки пред търговския оборот и пласмента на ДЦК. г. Посредством проекта на ЗИД на ЗДД се предлага отпадането им.

Посредством новото предложение за редакция на чл. 35, ал. 7 от Закона за държавния дълг се обезпечава и техническата възможност глобални инвеститори, участници в международни ЦДЦК, които имат изградена директна, напълно оперативна връзка с ДДЦК да осъществяват дейност като ПД на ДЦК на местния пазар, без изрично да е необходимо да са директни участници в ДДЦК. Поради необходимост от техническо обезпечаване на процеса, респективно доработки в системите, оперирани от ДДЦК е предвиден срок от осемнадесет месеца след влизане в сила на закона за реализирането им.

I.5. Законодателно уреждане на определянето на имуществените санкции и глобите, налагани по реда на Закона за държавния дълг

С проекта на ЗИД на ЗДД се определят стойностите на имуществените санкции и глобите, налагани по реда на Закона за държавния дълг. При определянето на стойностите е избран подход имуществените санкции и глобите да са цели числа, закръглени в полза на санкционираното лице.

I.6. Промени в други закони, с цел уеднаквяване на използваната терминология

С цел правна яснота и хомогенност със заключителните разпоредби на проекта на ЗИД на ЗДД се предлагат реципрочни изменения в други три закона: *Закона за публичното предлагане на ценни книжа, Закона за особените залози и Закона за пазарите на финансови инструменти.*

II. Цели, които се поставят с проекта на ЗИД на ЗДД

С предлаганите промени ще бъдат въведени клаузи за колективно действие, които ще се прилагат за всички новоемитирани ДЦК със срочност над една година, като по този начин РБ ще изпълни задълженията си по чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на ЕМС. Предложенията за промени на Закона за държавния дълг ще насърчат процеса по интеграция на пазара на ДЦК на РБ към финансовите пазари в ЕС, включително и посредством хармонизиране на сетълмента на ДЦК и на паричните средства с този на общеевропейско ниво.

Предлаганата рамка е в съответствие и със стратегическите цели на държавата РБ, свързани с провеждането на устойчива политика по управление на държавния дълг, както и с необходимостта от ефективно използване, развитие и модернизиране на пазарната инфраструктура, обслужваща пазара на ДЦК. Посредством предвидените мерки се създават предпоставки за по-нататъшно развитие на местния пазар на ДЦК, включително чрез разширяване и насърчаване на инвеститорската база, в посока по-активно участие на инвеститорите - физически лица. В този контекст предлаганите промени създават допълнителна възможност за едновременно постигане на целите на политиката по управление на държавния дълг и за повишаване на инвестиционните алтернативи, което при равни други условия се очаква да окаже положително въздействие върху развитието и ликвидността на капиталовия пазар в РБ като цяло. Не на последно място, предвидените мерки са насочени и към насърчаване на финансовата култура и активност на инвеститорите - физически лица, като същевременно способстват за изграждането на по-широка обществена ангажираност с процесите, свързани с финансовите пазари и суверенното дългово финансиране, респективно управлението на държавния дълг на РБ.

В тази връзка се предлагат следните промени:

II.1. Предложения за промени, свързани с въвеждането в българското законодателство на клаузите за колективно действие

С новия чл. 6а от Закона за държавния дълг се въвежда в националното законодателство задължението на ДЧ на еврозоната за прилагане на SACs при реструктуриране на суверенния дълг, което произтича от разпоредбата на чл. 12, параграф 3 от Договора за ЕМС. Клаузите за колективно действие не се прилагат за спестовни облигации за индивидуални инвеститори, които не могат да бъдат търгувани на вторичен пазар, тъй като тези спестовни продукти не са инструменти на капиталовия пазар и не следва да се третират като „дългови ценни книжа“ за целите на SACs.

Въвеждането на SACs при реструктуриране на дълг има за цел:

- Установяване на предвидим механизъм за реструктуриране на суверенния дълг, посредством който квалифицирано мнозинство от облигационерите може да приеме реструктуриращо предложение от емитента, обвързващо и малцинството;
- Намаляване на правните рискове, свързани с фрагментирани преговори и съдебни претенции от страна на т.нар. holdouts кредитори, които възпрепятстват координираното реструктуриране;
- Хармонизиране с правната и пазарна рамка на ДЧ от еврозоната.

Във връзка с въвеждането на SACs, в Допълнителните разпоредби на Закона за държавния дълг, се въвеждат дефиниции на използваните термини за избягване на тълкувателни неясноти, посредством препратки към приложимото законодателство - национално и европейско.

II.2. Предложения за промени, свързани с дейността на ПД на ДЦК

С новия чл. 16а от Закона за държавния дълг се цели създаването на законово равнище на цялостна и консистентна правна рамка за определяне на ПД на ДЦК, която да укрепи прозрачността, предвидимостта и стабилността на първичния пазар на българския суверенен дълг. Основна цел е въвеждането на ясни критерии за допускане до статут на ПД на ДЦК, които да осигурят равнопоставен достъп на лицензирани кредитни институции и инвестиционни посредници.

II.3. Предложения за промени, свързани с насърчаване достъпа на инвеститори - физически лица, до първичното предлагане на ДЦК

Предложената с новия чл. 16б от Закона за държавния дълг уредба произтича от необходимостта да се разшири инвеститорската база, да се намалят посредническите бариери и не на последно място - да се редуцират разходите за придобиване на ДЦК от инвеститори - физически лица. В допълнение, целта е и да се обезпечи стандартизирана, предвидима и нискоразходна процедура за инвеститорите - физически лица, при пласмента на ДЦК, съобразен със съществуващата пазарна инфраструктура. Мотивите са тясно свързани с подобряване на функционалността на вътрешния пазар на ДЦК и създаването на алтернативи за спестяване и инвестиране, които са съобразени с профила на непрофесионалния инвеститор.

II.4. Предложения за промени, свързани с пълноценната интеграция на глобалните инвеститори към пазарната и платежната инфраструктура, обслужваща местния пазар на ДЦК в РБ

Предложените изменения с новия чл. 35 от Закона за държавния дълг са изцяло съобразени и с потенциалното разширяване на кръга от участници, включително глобални инвеститори, в ДДЦК, опериран от БНБ. Предвидените изменения и допълнения с проекта на ЗИД на ЗДД са насочени и към насърчаване присъствието на инвестиционните посредници, посредством пълноценното им интегриране към пазарната инфраструктура след сключване на сделката, включително платежната такава.

С предвидената нова разпоредба на чл. 35 от Закона за държавния дълг се премахва и изискването за издаване на поименни сертификати за собственост върху ДЦК на физическите лица от лицата, водещи регистри на ДЦК. Те ще бъдат заменени с извлечения от индивидуалните сметки на крайните собственици, които в удостоверяват правото на собственост върху ценните книжа.

II.5. Предложения за промени, свързани с нормативно уреждане на определянето на имуществените санкции, налагани по реда на ЗДД

Посредством предложените разпоредби се осъществява адаптиране на нормативния акт към новата единна валута. Създава се и еднакъв и последователен режим при определянето на имуществените санкции и глобите в рамките на националното законодателство, съгласуван с уредбата в други приложими закони в областта на финансовите пазари. По този начин, се гарантира правна яснота, предвидимост и системност на нормативната база, както и плавен преход към условията след присъединяването на РБ към еврозоната.

II.6. Предложения за промени в Закона за публичното предлагане на ценни книжа с цел синхронизиране на нормативната уредба със ЗИД на ЗДД

Със заключителните разпоредби на проекта на ЗИД на ЗДД се предвижда изменение на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, с което се цели уеднаквяване на използваната в закона терминология със ЗДД в редакцията му след влизането в сила на предложените промени.

II.7. Дефиниране и нормативно установяване на основните дефиниции

С проекта на ЗИД на ЗДД се въвеждат легални дефиниции с цел създаване на яснота и съгласуваност на приложното поле на нормативната уредба. Определя се понятието „държавни ценни книжа“, както и първичен и вторичен пазар на ДЦК, а чрез позоваване на действащи закони и регламенти се въвеждат и понятията „бюджетна организация“, „доминиращо влияние“, „подсектор Централно управление“, „централен депозитар на ценни книжа“, „място за търговия“, „кредитни институции“ и „инвестиционни посредници“.

II.8. Предложения за промени в Закона за особените залози с цел синхронизиране на нормативната уредба със ЗИД на ЗДД

Предвидено е изменение и в чл. 18, ал. 4 от Закона за особените залози във връзка с блокирането при залог на ДЦК с цел прецизиране на съществуващата препратка към чл. 35 от ЗДД.

II.9. Предложения за промени в Закона за пазарите на финансови инструменти, с цел синхронизиране на нормативната уредба със ЗИД на ЗДД

Предвидено е изменение в чл. 227а, ал. 6 от Закона за пазарите на финансови инструменти с оглед измененията в чл. 35 от Закона за държавния дълг.

III. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Необходимите разходи по емитиране, управление и обслужване на суверенния дълг се предвиждат в рамките на утвърждаваните бюджетни разходи. Прилагането на законопроекта ще се осъществява посредством вече съществуващата финансова, платежна, пазарна и сетълмент инфраструктура за управление на суверенния дълг. Реализирането на мерките ще се осъществява и чрез използване на съществуващата депозитарна инфраструктура, обслужваща финансовия пазар в РБ. Въвеждането на промените не води до финансово въздействие върху съответните засегнатите лица.

IV. Очаквани резултати от прилагането на новата уредба

Предвидените със законопроекта промени целят модернизирането на процеса по търговия с ДЦК, емитирани на местния пазар, в съответствие с практиките, възприети в развитите европейски държави и либерализиране на процеса по регистрация и сетълмент, особено в контекста на приемането на РБ в еврозоната. Привличането на европейски глобални институции към участие в системата за търговия с български ДЦК предстои да бъде естествен процес не само поради избягване на валутния риск.. Членството в еврозоната в комбинация с предвидените промени в инфраструктурата, обслужваща пазара на ДЦК, ще доведе до отваряне на местния пазар, увеличаване на неговата конкурентоспособност, ефективност и ликвидност, което ще го направи равнопоставен на пазарите на останалите ДЧ. За това в голяма степен ще способства и активирането на търсенето сред инвеститорите - физически лица, като ще допринесе за разширяване на инвеститорската база и ще намали концентрацията при професионалните участници. Очаква се увеличаване на предвидимостта и прозрачността на условията за участие, както и подобряване на вторичната ликвидност, посредством по-голямо участие и по-чести пазарни сделки. прилагането на новата уредба ще повиши финансовата култура и ще насърчи инвестиционните навици на населението. Крайният резултат от прилагането на акта е по-функционален, ликвиден и устойчив вътрешен пазар на ДЦК. Това от своя страна ще осигури по-добри пазарни условия за пласирането на ДЦК от РБ.

С предложеното въвеждане на SACs, които ще се прилагат за всички новоемитирани ДЦК със срочност над една година, РБ ще изпълни задълженията си по чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на ЕМС.

В резултат на предвидените със законопроекта промени за заинтересованите лица няма да възникне задължение за поемане на допълнителни разходи.

V. Анализ за съответствие с правото на ЕС

В съответствие с пряко приложимите правила на правото на ЕС и добрите практики на ДЧ на еврозоната и ЕС, настоящият законопроект цели да уреди общи въпроси и обществени отношения, свързани както с нормативното и инфраструктурното обезпечаване на интеграцията на глобални инвеститори от ЕС към местния пазар на ДЦК, така и процеса по-пълноценна интеграция на РБ към единния европейски финансов пазар, без да противоречи на действащото право на ЕС.

Във връзка с присъединяването на РБ към еврозоната се очерта необходимост и от приемане на норми, посредством които пазара на ДЦК да стане още по-привлекателен за глобалните инвеститори.

На ниво ЕС не се наблюдава развита единна норма относно прилагането на клаузите за колективни действия, а всяка ДЧ прилага индивидуален подход, съобразен с националните си специфики.

В законопроекта не се съдържат елементи и правила, които имат характеристиките на технически регламент по смисъла на Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 г., установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество.

С предложения законопроект в българското законодателство не се имплементират пряко изискванията на разпоредби от правото на ЕС, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право, както и нотифициране до Комисията на законопроекта.

ВНОСИТЕЛИ: Константин Пруданов

Света Котелбашева

Взрадо Марков

Надяна Конева - Стойчева

Стефан Билев

Христина Забавна

Александра Радич

Ванко Вазар

ЧАСТИЧНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

I. Проблеми които се решават

1. **Проблем 1:** „Изпълнение на задължението за въвеждане в българското законодателство на клаузите за колективно действие, след ратифицирането от Народното събрание и влизането в сила за РБ на Договора за създаване на ЕМС, като официална валута в РБ“;
2. **Проблем 2:** „Необходимост от законодателно уреждане на определянето, контрола и статута на първичните дилъри на ДЦК“;
3. **Проблем 3:** „Необходимост от обезпечаване на условия за достъпен и разходно ефективен достъп на инвеститорите - физически лица до първичното предлагане на ДЦК“;
4. **Проблем 3:** „Необходимост от адаптиране на правната рамка, с оглед насърчаването на процеса на по-нататъшната интеграция към единния финансов пазар на ЕС, произтичащо от присъединяването на РБ към еврозоната“;
5. **Проблем 4:** „Отсъствието на регламентиране на определянето на имуществените санкции и глобите в евро, налагани по реда на ЗДД“;
6. **Проблем 5:** „Липса на нормативна яснота по ключови понятия, свързани със суверенния дълг“;
7. **Проблем 6:** „Колизия с други закони“

II. Цели

1. **Цел 1:** С предлаганите промени ще бъдат въведени САСs, като по този начин РБ ще изпълни задълженията си по чл. 12, параграф 3 от Договора за създаване на ЕМС. Предложенията за промени в проекта на ЗИД на ЗДД ще насърчат процеса по интеграция на пазара на ДЦК на РБ към финансовите пазари в ЕС, включително и посредством хармонизиране на сетълмента на ДЦК и на паричните средства, с този на общеевропейско ниво;
2. **Цел 2:** Създаването на цялостна и консистентна правна рамка за определяне на ПД на ДЦК;
3. **Цел 3:** Създаване на условия за достъпен и ефективен достъп на инвеститорите - физически лица до пазара на ДЦК;
4. **Цел 4:** Насърчаване на пълноценната интеграция на глобалните инвеститори към пазарната и платежната инфраструктура, обслужваща местния пазар на ДЦК в РБ;
5. **Цел 5:** Нормативно уреждане на определянето на имуществените санкции и глобите в евро, налагани по реда на ЗДД;
6. **Цел 6:** Дефиниране и нормативно установяване на основните дефиниции;
7. **Цел 7:** Постигане на правна яснота и хомогенност с други закони.

III. Засегнати групи и заинтересовани страни:

1. Министъра на финансите;
2. Българската народна банка;
3. Комисията за финансов надзор;
4. Кредитни институции - по смисъла на член 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012; (местни 20: 17 бр. банки и 3 бр. клонове на банки, лицензирани от БНБ);
5. Инвестиционни посредници:
 - а) получили лиценз при условията и по реда на Закона за пазарите на финансови инструменти; инвестиционни посредници - към 30.04.2023 г. дружествата, лицензирани от Комисията за финансов надзор да извършват дейност като инвестиционни посредници, са 35 бр. и 3 бр. клонове на инвестиционни посредници;
управляващи дружества - към 30.04.2023 г. - 31, от които 1 клон на чуждестранно
 - б) от друга държава членка, получили лиценз за предоставяне на инвестиционни услуги и за извършване на инвестиционни дейности, съгласно националното си законодателство, въвеждащо Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ, L 173/349 от 12 юни 2014 г.);
6. Неограничен кръг от национални и международни професионални и непрофесионални инвеститори, включително инвеститорите - физически лица, . в ДЦК.

IV. Очаквани въздействия

Икономически:

Приемането на законопроекта ще създаде предвидима и правно съвместима рамка на българските ДЦК с инструментите на еврозоната при прилагане на SACs, каквато се изисква от чл. 12, § 3 от Договора за създаване на ЕМС. В дългосрочен план наличието на ясно дефинирани механизми за реструктуриране на суверения дълг ще допринесе за фискалната устойчивост и ще стандартизира условията за достъп до финансиране при евентуален стрес на пазара.

Очакваните икономически въздействия от предлаганите мерки са изцяло положителни и се изразяват както в посока укрепване на вътрешния пазар на суверенен дълг, така и по отношение развитието на капиталовия пазар и финансовото посредничество в РБ.

На първо място, предвижда се разширяване и диверсификация на инвеститорската база, включително посредством създаване на условия за по-активно участие на инвеститори - физически лица на пазара на ДЦК. Това, от своя страна, ще допринесе за повишаване устойчивостта и дълбочината на вътрешния пазар, както и за по-ефективното функциониране на механизмите за пазарно финансиране на държавата.

На следващо място, мерките създават предпоставки за развитие на националния финансов сектор и за постигане на по-балансирана структура на източниците на финансиране на държавата.

Предвижданите промени се очаква също така да окажат благоприятно въздействие върху ликвидността и развитието на капиталовия пазар в РБ, включително чрез повишаване на инвестиционната активност, разширяване на финансовите алтернативи за инвеститорите - физически лица и стимулиране на пазарната култура.

В по-широк икономически аспект, мерките ще способстват за укрепване на доверието във вътрешния финансов пазар, за насърчаване на отговорно финансово поведение и за създаване на условия за по-широко обществено участие в процесите на инвестиране, в съответствие с утвърдените европейски политики и практики.

Социални:

Очакваните социални въздействия от предлаганите мерки, са положителни и са свързани преди всичко с разширяване на достъпа на инвеститорите - физически лица до сигурни и регулирани инвестиционни инструменти и повишаване на финансовата и инвестиционна култура.

Предлаганата рамка, създава предпоставки за по-широко включване на инвеститорите - физически лица във финансовия и капиталовия пазар, посредством предоставяне на възможност за придобиване и търговия с ДЦК, които по своята същност представляват инструмент с висока степен на надеждност и предвидимост. В този смисъл, мерките имат потенциал да допринесат за повишаване на финансовата ангажираност и информираност на инвеститорите - физически лица, както и за изграждане на устойчива култура за инвестиране.

Същевременно, се очаква предвидените промени да окажат положително въздействие върху общественото доверие във финансовите институции и държавните механизми за управление на публичните финанси, включително чрез създаване на по-пряка връзка между инвеститорите - физически лица и инструментите за държавно финансиране.

По този начин, с приемането на проекта на ЗИД на ЗДД (i) ще допринесат за запазване на ресурсите за социални разходи и предотвратяване на кризисни ситуации. (ii) ще повиши доверието на инвеститорите и пазарната предвидимост; (iii) ще намали риска от съдебни спорове и транзакционни разходи при реструктуриране на дълга; (iv) ще подобри достъпа до финансиране и (v) съответствието с практиките в еврозоната. В допълнение, ще подкрепи стабилността на публичните финанси, което косвено защитава ресурсите за социална политика и публични услуги, дори при временен фискален натиск. В дългосрочен план приемането на измененията ще подпомогне модернизацията на инфраструктурата, ще намали оперативните рискове и ще способства за изграждането на конкурентна и прозрачна среда за всички участници на пазара на държавни ценни книжа.

Административни:

За инвеститорите и участниците на пазарите на ДЦК (включително, кредитни институции, инвестиционни посредници, институционални инвеститори, глобални попечители и инвеститори - физически лица, не се създават нови регистрационни, отчетни или лицензиращи задължения. За инвеститорите - физически лица, се обезпечават равнопоставен недискриминационен достъп, като те не дължат такси и комисионни, при първичното придобиване на тези ДЦК. Посредством, ясно дефинирани правила, единна терминология и публикуване на релевантната информация намалява необходимостта от допълнителни правни анализи и разходи за тълкуване на клаузи.

V. Административна тежест

Не се въвеждат нови лицензи или органи. Използват се съществуващите институции.

Въведените промени по отделните направления, като (i) SACs, (ii) статутът на ПД на ДЦК, (iii) ДЦК, предназначени за инвеститори - физически лица, (iv) функциите на БНБ, в качеството ѝ на Депозитар на ДЦК, (v) легалните дефиниции и (vi) определянето на имуществените санкции и глобите в евро имат хармонизиращ и организационен характер, без да пораждаат нови лицензионни, регистрационни или отчетни задължения за стопанските субекти. Те осигуряват по-голяма правна яснота, предвидимост и ефективност на прилагането на закона, като едновременно с това намаляват административната тежест и подобряват координацията между институциите и пазарните участници.

ВНОСИТЕЛИ:

Кристиан Продръв
Света Костава Желева
Здравко Марков
Александър Кочев - Сидарев
Стефан Петков
Димитър Златев
Явор Петков
Витко Вачев